

Interfederaal Instituut voor de
STATISTIEK

NIEUWSBRIEF

nr 11
OKTOBER 2026

Themanummer 10 jaar IIS'

EDITORIAAL – OPENBARE STATISTIEKEN, EEN GEMEENSCHAPPELIJK GOED

Sébastien Brunet

Administrateur-generaal van IWEPS

We leven in een tijd waarin statistieken onze maatschappij vormgeven, maar ze ook meer en meer in vraag worden gesteld. De [studiedag](#) die werd georganiseerd ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van het Interfederaal Instituut voor de Statistiek (IIS) – en waaraan deze nieuwsbrief volledig gewijd is – biedt de gelegenheid om een al te vaak vergeten feit in herinnering te brengen: de openbare statistiek is een pijler van het democratisch debat. In een land dat zo complex is als België, waar zowel federale als gewestelijke en communautaire instellingen naast elkaar bestaan, belichaamt het IIS deze essentiële behoefte aan coördinatie, coherentie en vertrouwen. Zijn rol beperkt zich niet tot het harmoniseren van methodologieën of het voorkomen van dubbel werk: het is in de eerste plaats een katalysator voor samenwerking tussen Statbel, de Nationale Bank, het Federaal Planbureau, BISA, VSA en IWEPS.

De kwaliteit van een statistisch systeem wordt niet alleen gemeten door de nauwkeurigheid van de methodes of de juistheid van de cijfers. Ze wordt ook beoordeeld aan de hand van het vermogen om het democratisch debat te dienen, door iedereen – burgers, onderzoekers, beleidsmakers in de publieke en private sector – een gemeenschappelijke, onafhankelijke en transparante feitelijke basis te bieden. In een ecosysteem dat overspoeld wordt door informatie, die vaak eenzijdig of bevooroordeeld is, spelen openbare statistieken een unieke rol: die van objectieve thermometer van de maatschappij, die meet zonder te interpreteren en verduidelijkt zonder te beïnvloeden. Hun waarde zit in hun geloofwaardigheid, voorspelbaarheid en beschikbaarheid. Het is dit ver-

IIS NIEUWSBRIEF

INHOUD

p. 1-2

[Editoriaal: Openbare statistieken, een gemeenschappelijk goed](#)

p. 3-5

[10 jaar IIS: Samen bouwen aan sterke openbare statistieken](#)

p. 6-7

[Workshop 1: Gebruikersparticipatie bij de ontwikkeling, productie en verspreiding van officiële statistieken](#)

p. 8-9

[Workshop 2: Vlotte toegang tot overheidsstatistieken dankzij interactieve visualisaties en datatools](#)

p. 10-11

[Workshop 3: Van school naar burger: hoe kunnen we vandaag de dag een statistische cultuur ontwikkelen?](#)

p. 12-13 [Afsluitend debat](#)

trouwen, dat geduldig is opgebouwd, dat ervoor zorgt dat statistieken hun rol ten volle kunnen vervullen bij de uitwerking van het overheidsbeleid, maar ook bij de burgerlijke deelname aan het democratische debat en de democratische controle.

Toch volstaat het niet meer om kwaliteitsvolle gegevens te produceren. De verwachtingen van de gebruikers zijn geëvolueerd, en daarmee ook de opdracht van de statistische instituten. Statistieken zijn niet enkel meer voorbehouden voor deskundigen: ze moeten begrepen, toegepast en gebruikt worden door diverse actoren – administraties, ondernemingen, verenigingen, de media en uiteraard, burgers. Zoals de workshop over gebruikersinspraak benadrukt, is het cruciaal om deze laatste vanaf het begin bij het statistisch proces te betrekken. Dat houdt in dat de participatiemodellen, die vaak nog te lineair zijn of te veel door institutionele actoren worden gedomineerd, moeten worden herzien om ze circulaire, inclusiever en representatiever te maken. Het gaat erom de werkelijke behoeften in kaart te brengen, waaronder die van doelgroepen die ver van de statistiek afstaan, en ervoor te zorgen dat transversale thema's – zoals ongelijkheid, het milieu of sociale cohesie – niet worden verwaarloosd ten voordele van sectorale belangen.

Deze toegankelijkheid naar de gebruikers toe gaat gepaard met een andere grote uitdaging: de gegevens beschikbaar en begrijpbaar maken. De interactieve visualisaties, de dynamische dashboards of de educatieve tools zijn niet louter extraatjes. Het zijn tools geworden die essentieel zijn voor het democratiseren van de toegang tot statistieken, op voorwaarde dat twee principes die onlosmakelijk aan elkaar verbonden zijn worden gerespecteerd: neutraliteit – ook al kan geen enkele weergave volkomen objectief zijn – en transparantie over de bronnen, de methodes en de beperkingen van de gegevens. Ook hier komt de samenwerking tussen instellingen volledig tot zijn recht: door hun expertise te bundelen, kunnen zij tools aanbieden die afgestemd zijn op verschillende doelgroepen. Gelijktijdig moet er worden geïnvesteerd in statistische geletterdheid – aan de hand van opleidingen en vormingen – zodat elke burger de gegevens kan begrijpen, bekritisieren en gebruiken. Zonder deze collectieve betrokkenheid kunnen openbare statistieken een deel van hun bestaansreden verliezen.

De reikwijdte van de openbare statistieken beperkt zich echter niet tot deze onmiddellijke uitdagingen. De statistische autoriteiten moeten ook anticiperen op de grondige veranderingen die de maatschappij van morgen zullen vormgeven. Er zijn daarbij verschillende uitdagingen: demografische, met de vergrijzing van de bevolking en migratie; sociale, met de toename van ongelijkheid en de polarisatie van het maatschappelijk debat; technologische, met de opkomst van artificiële intelligentie en big data, die de traditionele methoden voor gegevensverzameling en -analyse op hun kop zetten; energie- en milieukwesties, met hun gevolgen voor onze manier van leven; en ten slotte geopolitieke uitdagingen, in een wereld waarin gezondheids-, klimaat- en veiligheids crises zich steeds vaker voordoen en om oplossingen vragen die gebaseerd zijn op internationaal vergelijkbare gegevens.

Met deze veranderingen in het achterhoofd, hebben de leden van het IIS een grote troef: de mogelijkheid om samen te werken. Het Belgisch statistisch landschap, hoewel complex, wordt gekenmerkt door een samenwerkingscultuur, die noodzakelijk is om het hoofd te bieden aan uitdagingen die de institutionele grenzen overschrijden. Het is die samenwerking die moet worden versterkt, door te investeren in een gemeenschappelijke infrastructuur, door de werkwijzen verder op elkaar af te stemmen en door een met het Europese niveau gedeelde strategische visie te ontwikkelen.

Uiteindelijk hangt de toekomst van de openbare statistiek in België af van drie factoren: samenwerken om de kwaliteit en de coherentie van de gegevens te garanderen; luisteren om tegemoet te komen aan de uiteenlopende behoeften van de gebruikers; anticiperen om relevant te blijven in een wereld die in hoog tempo verandert. Het is aan het IIS en zijn leden om deze ambitie te blijven uitdragen, zodat de statistiek blijft wat zij moet zijn: een gemeenschappelijk goed ten dienste van een beter geïnformeerde, transparantere en veerkrachtigere samenleving.

10 jaar IIS: samen bouwen aan sterke openbare statistieken

Ann Carton

Op 19 maart 2026 werd 10 jaar na de oprichting van het Interfederaal Instituut voor de Statistiek (IIS) teruggeblikt op een traject van samenwerking, kwaliteitsbewaking en institutionele verankering. Dit artikel schetst niet alleen hoe het IIS uitgroeide tot een verbindende kracht in het Belgische statistieklandschap maar ook welke uitdagingen en kansen de komende jaren centraal zullen staan.

1. Inleiding

Het IIS vierde op 19 maart 2026 zijn 10de verjaardag¹. Dat jubileum was niet alleen een symbolisch moment, maar ook een mooie gelegenheid om stil te staan bij een verhaal van samenwerking, vertrouwen en institutionele vernieuwing. Sinds 2014 groeide het IIS uit tot een vaste waarde in het Belgische statistieklandschap. Wat aanvankelijk ontstond in de context van de 6de staatshervorming, is vandaag een forum waar federale, gewestelijke en gemeenschapsactoren elkaar vinden rond één gedeelde opdracht: kwaliteitsvolle, relevante en betrouwbare openbare statistieken ontwikkelen en versterken. Die opdracht is maatschappelijk bijzonder belangrijk. Statistieken ondersteunen beleidskeuzes, maken maatschappelijke evoluties zichtbaar, voeden het publieke debat en bieden burgers, ondernemingen, onderzoekers en administraties een gemeenschappelijke feitenbasis. In een samenleving waarin data steeds overvloediger beschikbaar zijn, maar tegelijk vaker ter discussie staan, is de rol van een sterk en geloofwaardig statistisch systeem alleen maar groter geworden. 10 jaar IIS betekent dan ook 10 jaar bouwen aan samenwerking over bestuurlijke grenzen heen, met respect voor ieders bevoegdheden en expertise, maar met een duidelijk gezamenlijk doel voor ogen.

2. Ontstaan in een veranderend institutioneel landschap

De oorsprong van het IIS ligt in een veranderend institutioneel landschap en in de groeiende behoefte aan statistieken die tegelijk coherent, actueel en beleidsrelevant zijn. Met de verschillende opeenvolgende staatshervormingen sinds de jaren 1970 werden bijkomende bevoegdheden overgedragen aan de deelstaten. Dat vergrootte de nood aan betrouwbare regionale statistieken, bijvoorbeeld voor beleidsmonitoring, evaluatie en benchmarking met andere regio's. Tegelijk bleef het noodzakelijk om de samenhang van de Belgische openbare statistiek te waarborgen, onder meer in het kader van Europese rapportering en internationale vergelijkbaarheid. Die dubbele uitdaging onderstreepte het belang van een goed afgestemde samenwerking tussen de verschillende statistische autoriteiten. Het samenwerkingsakkoord van 15 juli 2014 vormde daarom een sleutelmoment². Het legde de modaliteiten vast voor de werking van het IIS, het bestuur en de samenwerking tussen de betrokken partners. Daarmee werd overleg niet langer ad hoc georganiseerd, maar institutioneel verankerd. Dat was meer dan een technische stap. Het betekende ook dat de verschillende overheden elkaar erkenden als gelijkwaardige partners in de ontwikkeling van openbare statistieken. Het IIS werd zo een plaats waar belangen niet tegenover elkaar staan, maar waar afstemming, dialoog en gezamenlijke kwaliteitsambities centraal staan. Dat uitgangspunt blijft ook vandaag de sterkte van het model.

3. Vier kernopdrachten als kompas

Al 10 jaar werkt het IIS vanuit 4 kernopdrachten die samen richting geven aan zijn werking.

- De eerste is de coördinatie van statistische programma's. Het IIS brengt de plannen en prioriteiten van de verschillende statistische autoriteiten samen en helpt mee een jaarlijks geïntegreerd statistisch programma vorm te geven. Dat is essentieel om overlap te vermijden, middelen doelgericht in te zetten en ervoor te zorgen dat lacunes in de statistiekproductie tijdig zichtbaar worden.
- Een tweede kernopdracht betreft het formuleren van strategisch advies over de Belgische standpunten in internationale statistische fora. Openbare statistiek is immers niet alleen een nationale of regionale aangelegenheid; ze maakt ook deel uit van een Europees en internationaal kader, waarin definities, normen en kwaliteitsvereisten voortdurend worden afgestemd.
- Een derde opdracht is methodologisch van aard. Het IIS doet aanbevelingen om de kwaliteit, samenhang en modernisering van de openbare statistieken te versterken. Dat kan gaan over definities, processen, datagebruik of nieuwe vormen van samenwerking.
- De vierde kernopdracht is kwaliteitsmonitoring. Het IIS waakt mee over de kwaliteit in elke fase van het statistische productieproces, van gegevensverzameling tot publicatie, en doet dat in lijn met de [Praktijkcode voor Europese statistieken](#).

Samen maken deze 4 opdrachten van het IIS niet alleen een overlegorgaan, maar ook een motor voor kwaliteitsverbetering en institutionele samenhang.

¹ Deze bijdrage bouwt verder op de presentatie over 10 jaar IIS op het event van 19 maart 2026 van Marie-Vandresse, directrice-generaal van Statbel en Ann Carton, coördinator netwerk Statistiek Vlaanderen.

² [Belgisch Staatsblad](#)

4. Van overleg naar concrete resultaten

De meerwaarde van het IIS blijkt vooral uit de concrete resultaten die in de voorbije 10 jaar zijn gerealiseerd. De samenwerking bleef nooit beperkt tot formeel overleg, maar kreeg vorm in een brede waaier aan gezamenlijke trajecten, thematische werkgroepen en uitwisselingen van expertise. Tot op heden werden 67 samenwerkingen opgezet, verspreid over domeinen zoals, bijvoorbeeld, transport en mobiliteit, onderwijs, huisvesting, bedrijven, werkgelegenheid en milieu. Die projecten hadden verschillende vormen: soms ging het om de verdere verfijning van bestaande statistieken, soms om de ontwikkeling van nieuwe gegevensreeksen of indicatoren, en vaak ook om het beter op elkaar afstemmen van productieprocessen en methodologische benaderingen. Sommige resultaten springen daarbij meteen in het oog. Zo werd gewerkt aan statistieken over gendergerelateerd geweld waarbij goede data cruciaal zijn voor beleid en opvolging. Er werd ingezet op een actualisering van de statistische sectoren en op de ontwikkeling van regionale indicatoren voor het in kaart brengen van de digitale economie en de maatschappij (de zogenaamde DESI-index), zodat digitale evoluties ook op regionaal niveau beter opgevolgd kunnen worden. Ook gegevens over de arbeidsmarkt op het niveau van statistische sectoren tonen hoe het IIS bijdraagt aan fijnmazigere en bruikbare statistiek. Daarnaast is er de Statistiekolympiade, die jongeren warm maakt voor data, analyse en kritisch denken. Ook de IIS-nieuwsbrief is een resultaat van die samenwerking. De halfjaarlijkse nieuwsbrief maakt kennisdeling zichtbaar en brengt statistische thema's op een toegankelijke manier tot bij een breder publiek. Samen tonen deze realisaties hoe het IIS erin slaagt om overleg om te zetten in tastbare vooruitgang.

5. Vertrouwen als fundament: kwaliteit, relevantie en onafhankelijkheid

De samenwerking binnen het Belgische statistieklandschap is niet alleen institutioneel verankerd, maar wordt ook inhoudelijk gedragen door een sterke gemeenschappelijke visie. Het vertrekpunt is helder: relevante statistieken produceren ter ondersteuning van de besluitvorming, voor iedereen. Relevantie betekent daarbij dat statistieken inspelen op de vragen en noden van gebruikers, van beleidsmakers en administraties tot onderzoekers, journalisten, ondernemingen en burgers. Maar relevantie volstaat niet. Statistieken moeten ook betrouwbaar, coherent en methodologisch stevig onderbouwd zijn. Daarom is de Praktijkcode voor Europese statistieken een belangrijk referentiekader voor alle partners van het IIS. Die code benadrukt principes zoals professionele onafhankelijkheid, onpartijdigheid, objectiviteit, kwaliteit en statistische betrouwbaarheid. Professionele onafhankelijkheid is daarin een fundamentele pijler. Statistische autoriteiten moeten zelfstandig, zonder politieke inmenging, kunnen beslissen over methodes, normen, procedures en het moment van publicatie. Dat is essentieel voor vertrouwen. Tegelijk sluit onafhankelijkheid dialoog niet uit; integendeel, een open uitwisseling met gebruikers en beleidsactoren helpt juist om statistieken relevanter en bruikbaar te maken. Ook kwaliteit is een permanent engagement. Het gaat om duidelijke kwaliteitsbeleidslijnen, beheersbare processen, regelmatige controle van resultaten, kwaliteitsrapporten volgens Europese criteria en een voortdurende evaluatie van de kernstatistieken op relevantie, nauwkeurigheid en betrouwbaarheid. Precies die combinatie van kwaliteit, onafhankelijkheid en gebruiksgerichtheid maakt van het IIS een geloofwaardige speler in het publieke statistische veld.

6. Een verbindende schakel in een complex statistisch landschap

Het Belgische statistieklandschap is historisch gegroeid en daardoor per definitie veelzijdig. De statistiekproductie verloopt in België decentraal, zowel functioneel als regionaal, maar met daarnaast ook vormen van functionele of regionale integratie. Dat betekent dat verschillende administraties, agentschappen en instellingen statistieken ontwikkelen en publiceren vanuit hun eigen opdrachten en bevoegdheden. Tegelijk bestaan er op nationaal en regionaal niveau eigen statistische systemen, elk met een specifieke institutionele invulling en een eigen ontwikkeling.

In Vlaanderen vormde het samenwerkingsakkoord van 15 juli 2014 een hefboom voor de decretale verankering en uitbouw van een regionaal statistieksysteem. De Vlaamse Statistische Autoriteit (VSA)³ is de centrale en coördinerende dienst van het netwerk Statistiek Vlaanderen. De opdracht van de VSA is tweeledig. Enerzijds zorgt zij als motor van het netwerk Statistiek Vlaanderen voor de coördinatie, ondersteuning en vertegenwoordiging van het netwerk en ondersteunt zij de netwerkentiteiten bij hun statistiekactiviteiten. Anderzijds is de VSA ook zelf producent van eigen kwaliteitsvolle openbare statistieken.

In het Waalse Gewest bouwde het *Institut wallon de l'évaluation, de la prospective et de la statistique* (IWEPS)⁴ verder op een langer institutioneel traject dat met een eigen decreet in 2003 werd opgestart. In 2024 volgde een wijziging van dit oprichtingsdecreet om te voldoen aan de verbin-tenissen van het samenwerkingsakkoord van 15 juli 2014. In deze context is het haar taak als statistische autoriteit van het Waalse Gewest om officiële statistieken te ontwikkelen, te produceren en te verspreiden, en om de activiteiten van het Waalse statistische systeem te coördineren.

³ Over het netwerk | Vlaanderen.be

⁴ Cellule Autorité Statistique - Iweps

In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest vervult het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA)⁵ een centrale rol in de coördinatie van statistiek en analyse op het Brusselse gewestelijke niveau.

Op nationaal niveau blijft Statbel instaan voor het merendeel van de Europese statistiekproductie. Statbel⁶ is voor België het Nationaal Statistisch Instituut (NSI) zoals bedoeld in Verordening nr. 223/2009. Het is als dusdanig het orgaan dat verantwoordelijk is voor de coördinatie van alle activiteiten op nationaal niveau in verband met de ontwikkeling, productie en verspreiding van Europese statistieken.⁷ Verder maken op federaal niveau ook de statistische teams van de Nationale Bank van België⁸ en het Federaal Planbureau⁹ deel uit van het IIS.

Voorbeelden van functionele of regionale statistiekintegratie zijn de Kruispuntbank Sociale Zekerheid¹⁰, de Census¹¹ met een koppeling van zowel federale als regionale administratieve databanken en het Instituut voor de Nationale Rekeningen¹² dat verantwoordelijk is voor het opstellen van macro-economische statistieken, analyses en vooruitzichten.

Die verscheidenheid maakt het statistieksysteem complex, maar ook rijk aan expertise en praktijkervaring. In dat geheel is het IIS een noodzakelijke verbindende schakel. Het creëert overlegstructuren, stimuleert afstemming, ondersteunt kennisdeling en maakt het mogelijk om data, methodes en prioriteiten beter op elkaar af te stemmen. Daardoor kan de Belgische openbare statistiek tegelijk meer coherent én beter afgestemd op verschillende beleidsniveaus functioneren.

7. Vooruitkijken: uitdagingen voor de volgende tien jaar

De komende jaren zullen nieuwe maatschappelijke, technologische en institutionele ontwikkelingen het werk van het IIS verder mee bepalen. Een eerste uitdaging is het vermogen om sneller en scherper in te spelen op maatschappelijke veranderingen. Overheden en burgers verwachten vandaag actuele statistieken die niet alleen beschrijven wat er gebeurt, maar ook helpen om toekomstige evoluties te begrijpen. Daarnaast wordt de toegang tot en het gebruik van gegevens van private actoren steeds belangrijker. Veel relevante informatie bevindt zich vandaag buiten de klassieke publieke databronnen, wat nieuwe vragen oproept over toegang, kwaliteit, methodologie en governance. Ook artificiële intelligentie (AI) zal een belangrijke rol spelen. Enerzijds is er de vaststelling dat AI niet altijd gebruik maakt van de al beschikbare kwaliteitsvolle data en statistieken van statistiekinstellingen. Anderzijds biedt AI ook kansen om de productie van statistieken efficiënter en innovatiever te maken. Tegelijk brengt die evolutie nieuwe verantwoordelijkheden mee op het vlak van transparantie, betrouwbaarheid en ethiek. Een andere uitdaging betreft data- en statistische geletterdheid. In een democratische samenleving volstaat het niet dat gegevens beschikbaar zijn; mensen moeten ze ook kunnen begrijpen, interpreteren en kritisch gebruiken. Tot slot rijst de vraag welke plaats statistische instituten innemen in een context waarin steeds meer actoren data verzamelen, publiceren en analyseren. Juist in zo'n omgeving blijft de rol van statistische autoriteiten onmisbaar: als ankerpunten van kwaliteit, onafhankelijkheid en vertrouwen. Voor het IIS ligt

daar een duidelijke opdracht: voortbouwen op 10 jaar samenwerking en tegelijk blijven vernieuwen, zodat openbare statistieken ook morgen hun maatschappelijke rol volop kunnen vervullen.

Na 10 jaar staat het IIS er dus niet alleen als een institutionele constructie, maar vooral als een werkend samenwerkingsverband met tastbare resultaten. Het jubileum nodigt uit om met enige trots terug te blikken, maar evenzeer om met ambitie vooruit te kijken. Want wie inzet op sterke openbare statistieken, investeert uiteindelijk in beter beleid, meer transparantie en een sterker geïnformeerde samenleving.

⁵ [Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse | BISA](#)

⁶ [Over Statbel | Statbel](#)

⁷ [List of national statistical institutes and other national authorities](#)

⁸ [Over ons | Nationale Bank van België](#)

⁹ [Wie zijn wij? | Federaal Planbureau](#)

¹⁰ [Wat doet de KSZ en hoe doet ze het? | Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid](#)

¹¹ [Census | Statbel](#)

¹² [Oprichting en missie | Instituut voor de Nationale Rekeningen](#)

Workshop 1: Gebruikersparticipatie bij de ontwikkeling, productie en verspreiding van officiële statistieken

Koen Hendrickx

Geconfronteerd met beperkte middelen, staat elke officiële statistiekproducent voor de vraag welke statistieken prioritair ontwikkeld moeten worden. Die vraag wordt gedeeltelijk beantwoord door de bestaande wettelijke verplichtingen. Daarnaast beschikken instellingen echter ook over een zekere marge om op eigen initiatief statistieken te ontwikkelen. Producenten moeten dan een zo goed mogelijke inschatting kunnen maken van de behoeften van hun gebruikers. In deze workshop werd dieper ingegaan op de manier waarop verscheidene statistische instellingen gebruikersinspraak organiseren.

De presentaties

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA)

Morgane Van Laethem (BISA) beschrijft de rol die de “Inventaris van de behoeften aan Brusselse statistieken” speelt binnen de Brusselse statistiekproductie. Via de inventaris (die inmiddels sinds zes jaar wordt bijgehouden) worden de statistische noden op het niveau van het Brussels Hoofdstedelijke Gewest op één plaats verzameld. Dat gebeurt zowel via een vaste driejaarlijkse digitale bevraging van directe bronnen (expertisecomités met een gemengde academische en beleids-samenstelling, Brusselse overheid) als via een doorlopende opvolging van indirecte bronnen (werkgroepen waar Brusselse statistiekproducenten aan deelnemen, externe vragen, etc.). Die behoeften worden vertaald naar voorstellen voor nieuwe statistieken of voor verbeteringen van bestaande statistieken, rekening houdend met criteria van wettelijke ontvankelijkheid. Ten slotte worden prioriteiten vastgelegd, waarbij het intrinsiek belang van de statistiek (frequentie van aanvraag; diversiteit van de aanvragers) wordt afgewogen tegen de technische complexiteit

die een eventuele productie met zich meebrengt (gaat het bv. louter om een verdieping van een bestaande statistiek of is een nieuwe enquête en/of samenwerking tussen verscheidene producenten vereist?).

De inventaris wordt twee keer per jaar geëvalueerd en wordt gebruikt bij het opstellen van het jaarlijkse statistische programma en het meerjarenprogramma van BISA, bij de opmaak van de werkplannen van de statistici en bij het formuleren van voorstellen voor samenwerking met andere statistiekinstellingen. Het is de ambitie om het instrument nog performanter te maken zodat het uiteindelijk gebruikt zou kunnen worden als dagelijks werkinstrument door de Brusselse statistiekproducenten.

Federaal Planbureau (FPB)

Patricia Delbaere (FPB) schetst hoe het maatschappelijk debat georganiseerd werd bij de opmaak van de jongste set indicatoren van duurzame ontwikkeling (IDO). De IDO monitoren de vooruitgang die België boekt naar de 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (of *Sustainable Development Goals - SDG*) die de Verenigde Naties in 2015 hebben aangenomen.

Op aanraden van het Rekenhof – en zoals voorzien in het Federaal plan voor duurzame ontwikkeling uit 2021 – werd een IIS-werkgroep opgericht die de toenmalige set Belgische IDO grondig heeft herzien en beter in overeenstemming heeft gebracht met maatschappelijke noden en prioriteiten. De werkgroep had in eerste instantie een interne discussie, maar verfijnde haar voorstellen na consultatie van deskundigen bij de diverse overheidsdiensten en – via de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling en bij monde van de belangrijkste federale adviesraden – van het brede maatschappelijk middenveld. Op

basis van die debatten werd een synthese-nota opgesteld en werden IDO geschrapt, voorzien van bijkomende opsplitsingen, vervangen of toegevoegd. Dat resulteerde in een aangepaste set van 84 indicatoren, die tijdens de jaren 2024-2025 stapsgewijs geïmplementeerd werd.

Uit de suggesties voor nieuwe indicatoren die uit het maatschappelijk debat kwamen, werd bovendien een lijst opgesteld van 20 prioritair te ontwikkelen IDO. Twee daarvan (respectievelijk m.b.t. energietoerbaarheid en m.b.t. beschermde gebieden) hebben inmiddels het voorwerp uitgemaakt van een SLA binnen het IIS, worden momenteel op punt gesteld en zullen in februari 2027 toegevoegd worden aan de gepubliceerde set IDO. Voor één indicator (m.b.t. uithuiszettingen) is meer recent eveneens een SLA van start gegaan. Voor nog een andere indicator (m.b.t. toegang tot groene zones) zal in 2027 een SLA worden opgestart.

Nationale Bank van België (NBB)

Roeland Beerten (NBB) geeft een meer algemeen beeld van het belang van gebruikersinspraak bij de opmaak van officiële statistieken. Hij wijst erop dat statistiek geëvolueerd is van een vrijwel exclusief instrument ten dienste van de overheid naar een tool die van nut is voor een veel breder spectrum van gebruikers. Het gaat dan niet alleen om experts, bedrijven, niet-overheidsorganisaties of producenten van statistieken onderling, maar ook om burgers.

Inspraak voor gebruikers wordt daarbij (zowel regionaal, nationaal als Europees) typisch georganiseerd via algemeen of thematisch georiënteerde gebruikersraden. Die zijn momenteel vooral gericht op de ontwikkeling en verspreiding van statistieken, maar zouden meer aandacht

moeten besteden aan de evaluatie van gebruikersinspraak en het in kaart brengen van haar effectiviteit.

De raden worden bovendien sterk gedomineerd door de inbreng van experts en ambtenaren, terwijl een betere weerspiegeling van het geheel van gebruikers meer aangewezen zou zijn. Vooral burgers zouden beter betrokken kunnen worden van bij het begin van het statistisch proces en een grotere rol kunnen spelen bij het vastleggen van noden en prioriteiten. Uiteindelijk zouden statistieken dan beter kunnen aansluiten bij de reële leefwereld van de gebruiker-burger. Dat zou kunnen leiden tot een minder sterke nadruk op het publiceren van louter gemiddelden (bbp, inflatie) ten voordele van een sterkere focus op bv. verdelingsmaatstaven of het verstrekken van meer geografisch detail.

Vlaamse Statistische Autoriteit (VSA)

Lisa Van Landschoot (VSA) legt uit dat binnen het gedecentraliseerde “Netwerk Statistiek Vlaanderen” een belangrijke rol op het vlak van gebruikersinspraak is weggelegd voor de RVOS (Raad voor Vlaamse Openbare Statistieken). Die bevat zowel de voornaamste gebruikers-stakeholders als de entiteiten-statistiekproducenten en levert op geregelde basis adviezen, hetzij op eigen initiatief, hetzij op vraag van het Netwerk, zoals bv. bij de opmaak van het Vlaams Statistisch Programma (VSP). Voorafgaand aan het advies van de RVOS verricht de VSA – als coördinator van het Netwerk – voorbereidend werk, waarbij gebruikersnoden zo breed mogelijk gecapteerd worden en uitmonden in een voorstel van “lijst van Vlaamse openbare statistieken”.

Om die noden in kaart te brengen en vervolgens tot een lijst van kernstatistieken te komen, werd bij de opmaak van de eerste reeks VSP (2018-2020) vooral beroep gedaan op gemengde gebruikers-producenten themagroepen. Voor het VSP 2021 werd een poging gedaan om gebruikersinspraak te verbreden, waarbij o.a. gekeken werd

naar het websiteverkeer en naar vragen die binnenkwamen via de helpdesk of naar wat er leeft op sociale media. Voor de jaren 2022-2024 werd voor het eerst gewerkt met een meerjarenprogramma, waarbij de inspraakcyclus tijdelijk op een lager pitje werd gezet en de prioriteit naar de uitvoering van de bestaande lijst statistieken ging.

Voor het huidige legislatuurprogramma 2025-2029 wordt echter een gevoelige uitbreiding van de lijst met statistieken gepland, wordt meer plaats ingeruimd voor domeinoverschrijdende statistieken en wordt nog sterker ingezet op het betrekken van gebruikers bij de opmaak van het VSP (en zijn jaarlijkse actualisaties). Dat neemt niet weg dat – zeker in een gedecentraliseerd systeem – de vertegenwoordiging van niet-georganiseerde gebruikers in de inspraakorganen een werkpunt blijft.

Discussie

Peter Van Humbeeck (voorzitter RVOS) wijst erop dat de modellen van inspraak die hier aan bod kwamen eerder lineair lijken te zijn. Hij pleit voor een meer circulair model, met feedback over de genomen acties naar de gebruikers. **Patricia Delbaere** antwoordt dat minstens bij de IDO-werkzaamheden ruim aandacht is besteed aan de terugkoppeling naar de gebruikers van zowel de genomen beslissingen als de argumentatie waarop die stoelden. **Roeland Beerten** vult aan dat in een meer iteratief proces ook de discussie over prioriteiten gevoerd moet worden met de gebruikers, in de wetenschap dat niet altijd tegemoetgekomen kan worden aan nieuwe noden zonder bestaande statistieken af te bouwen of in vraag te stellen.

Sébastien Brunet (Administrateur-generaal - Hoofdstatisticus IWEPS) wijst erop dat wanneer statistische noden in kaart worden gebracht via thematische werkgroepen, het risico bestaat dat transversale thema's onderbelicht worden. **Lisa Van Landschoot** benadrukt dat bij de opmaak van het jongste VSP veel ruimer aandacht wordt besteed aan de identificatie van

transversale statistische noden, vooral vanuit de RVOS, wat geleid heeft tot de opname van meerdere domeinoverschrijdende statistieken in de jongste lijst van Vlaamse openbare statistieken.

Besluit

Uit de workshop bleek dat diverse statistiekproducenten overtuigd zijn van de noodzaak om gebruikers nauw te betrekken en inspraak niet te beperken tot een selecte groep van experts. Hoewel er concrete stappen gezet worden in die richting, bleek ook dat het vervullen van die ambitie een grote uitdaging blijft. Uit de uiteenzettingen en het aansluitende debat volgde de suggestie om dat proces meer circulair op te vatten, met de nodige ruimte voor feedback naar gebruikers, waarbij de genomen beslissingen transparant beargumenteerd worden. Uit de discussie kwam ook het groeiende belang van domeinoverschrijdende statistieken naar voor en de vraag om die invalshoek expliciet in te bedden in het overlegproces.

Workshop 2: Vlotte toegang tot overheidsstatistieken dankzij interactieve visualisaties en datatools

Rutger Kemels
Sarah La Rosa
Béatrice Thiry

Tegenwoordig publiceren de verschillende statistische instellingen nog slechts enkele kerncijfers op papier. Veel instellingen ontwikkelen daarentegen volop visualisatietools en interactieve toepassingen. De inzet is daarom niet langer alleen om betrouwbare statistieken op te stellen, maar ook om te bepalen op welke manier en aan welk publiek ze worden aangeboden. Wat zijn de uitdagingen en kansen op dat gebied? Dat was het thema van de tweede workshop op 19 maart 2026.

De presentaties

Statistics Belgium (Statbel)

Wendy Schelfaut (Statbel) gaf de eerste presentatie. Eerst plaatste ze de visualisatietools in de Europese statistische context. In de Praktijkcode voor Europese statistieken, het referentiekader voor statistische kwaliteit, wordt namelijk aanbevolen om de reeksen helder en begrijpelijk te verspreiden, zodat ze voor iedereen beschikbaar en toegankelijk zijn.

Vervolgens toonde mevrouw Schelfaut hoe Statbel de afgelopen jaren sterk heeft ingezet op moderne visualisaties en gebruiksvriendelijke tools, voornamelijk online. Een voorbeeld daarvan is [de brochure 'kerncijfers'](#), die de statistieken bevat waar bij een breed publiek het meeste vraag naar is. Bovendien publiceert Statbel op haar website een reeks dynamische visualisaties en interactieve kaarten en dashboards aan de hand waarvan gebruikers intuïtief statistieken kunnen verkennen, trends kunnen analyseren en regionale verschillen in kaart kunnen brengen.

Nationale Bank van België (NBB)

Petra Mellaerts (NBB) presenteerde het tweede thema. Met de doelstellingen van het departement Statistiek van de NBB als uitgangspunt benadrukte ze dat statistieken niet alleen correct en kwalitatief moeten zijn, maar ook relevant, toegankelijk

en impactvol. De communicatie moet dan ook worden gemoderniseerd om gegevens begrijpelijker te maken, het publieke debat te voeden en de politieke besluitvorming te ondersteunen.

De NBB verspreidt statistische informatie via verschillende kanalen. Enerzijds via het gegevensportaal [NBB.STAT](#), waar gedetailleerde en gestructureerde gegevens ter beschikking worden gesteld. Anderzijds via de website en communicatiekanalen zoals [LinkedIn](#), waar documentatie en analyses worden gepubliceerd en context wordt gegeven. Dit onderscheid tussen kanalen maakt het mogelijk om de communicatie aan te passen aan verschillende doelgroepen, van ervaren gebruikers tot het grote publiek.

Dankzij deze aanpak kunnen gegevens bovendien worden overgedragen aan internationale instellingen, extern worden gepubliceerd en intern worden verspreid. Daarnaast kwam het gebruik van gestandaardiseerde tools aan bod, die efficiënt gegevensbeheer, goede technische prestaties en een wisselwerking met andere applicaties mogelijk maken. Tot slot besprak mevrouw Mellaerts verschillende uitdagingen, zoals de behoefte aan kwaliteitsvolle documentatie, voldoende technische expertise en *change management* binnen organisaties.

Vlaamse Statistische Autoriteit (VSA)

Karolien Weekers (VSA) verzorgde de derde presentatie. Ze presenteerde eerst het netwerk Statistiek Vlaanderen, een gedecentraliseerd systeem waarin Vlaamse overheidsinstanties zelf hun statistieken opstellen en publiceren. De VSA vervult daarin een centrale coördinerende en ondersteunende rol.

Vervolgens sprak ze over de [website](#) van het netwerk en de verschillende visualisaties die daarop worden aangeboden. De cijferpagina's, die bestemd zijn voor een

breed publiek, hebben een vaste structuur, toegankelijke taal, eenvoudige grafieken en neutrale beschrijvingen, en zijn aangevuld met bronverwijzingen en definities. De dashboards bevatten een reeks statistieken per thema, waardoor het met name mogelijk wordt om kerncijfers weer te geven of te vergelijken tussen regio's. De interactieve toepassingen bieden dan weer meer analysemogelijkheden voor gevorderde gebruikers. Tot slot belichtte ze de jaarlijkse gedrukte publicatie '[Vlaanderen in Cijfers](#)' ('[Flanders in Figures](#)'), die een sterk visueel karakter heeft en op een toegankelijke manier allerhande statistieken over Vlaanderen weergeeft.

Institut wallon de l'évaluation, de la prospective et de la statistique (IWEPS)

Isabelle Reginster en Baptiste Féraud (IWEPS) gaven de laatste presentatie van de workshop. Ze bespraken de website over de synthetische indicator van de toegang tot grondrechten van 2025 ([indicateur synthétique d'accès aux droits fondamentaux – ISADF](#)). Deze indicator is gebaseerd op de resultaten van een enquête uit het najaar van 2024, administratieve gegevens en geomatische analyses. Hij bundelt 148 variabelen over 13 grondrechten en is beschikbaar voor alle Franstalige gemeenten in Wallonië.

Naast de methodologische aanpak benadrukten de sprekers ook dat deze indicator breed kan worden ingezet, onder meer voor nauwkeurige analyses en territoriale diagnoses, als hulpmiddel bij de besluitvorming en de planning van overheidsmaatregelen en als mogelijke verdeelsleutel voor de toekenning van regionale subsidies. De website over de indicator is dan ook een belangrijk centraal verspreidingsinstrument, waarin de resultaten via thematische en territoriale visualisaties toegankelijk worden gemaakt voor allerlei gebruikers.

Bespreking

Tijdens de vraag- en antwoordsessie werd eerst ingegaan op de neutraliteit van keuzes in datavisualisaties. **Mevr. Schelfaut** gaf aan dat volledige neutraliteit in visualisatie niet bestaat. Elke keuze heeft onvermijdelijk een invloed op de perceptie. Er werd wel benadrukt dat coherentie in de loop van de tijd essentieel is: gebruikers verwachten een zekere continuïteit in de visualisatie, zodat ze evoluties kunnen volgen. **Mevr. Mellaerts** sloot hierbij aan en benadrukte dat er zo neutraal mogelijk moet worden gecommuniceerd, zowel in de tekst als in de visualisatie. Daarbij wordt expliciet vermeden om normatieve uitspraken te doen (bijvoorbeeld een ontwikkeling “goed” of “slecht” noemen). Bovendien wordt er bijzondere aandacht besteed aan vormelijke elementen zoals kleuren en symbolen. **Mevr. Weekers** vulde aan dat naast neutraliteit ook volledigheid een belangrijk uitgangspunt is bij de keuze van visualisaties. **Mevr. Reginster** benadrukte ten slotte het belang van maximale transparantie, waarbij statistici ook duiding moeten geven om het risico op misverstanden te vermijden.

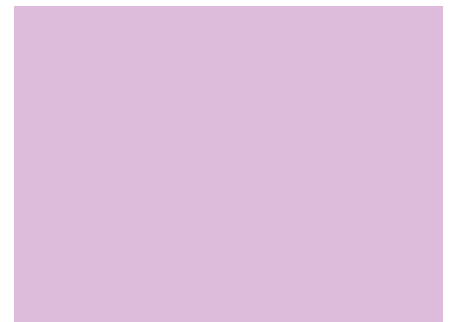
Een ander thema betrof het gebruik van nieuwe technieken om gegevens te verzamelen, zoals *data mining*. **Mevr. Schelfaut** gaf aan dat Statbel zich strikt richt op wat wettelijk is opgedragen en dat gegevens uitsluitend worden gebruikt voor de welbepaalde doelstellingen waarvoor ze zijn verzameld. **Mevr. Mellaerts** benadrukte in dit verband het belang van vertrouwelijkheid en gegevensbescherming: de regels inzake de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) worden te allen tijde gerespecteerd.

Er werd ook gesproken over het evenwicht tussen betekenisvolle communicatie en overmatige vereenvoudiging van concepten. **Mevr. Mellaerts** gaf aan dat dit een voortdurend aandachtspunt is. Er is intensief overleg tussen statistici en communicatiemedewerkers voor nodig om het geschikte niveau van vulgarisatie te bepalen. **Mevr. Weekers** lichtte toe dat

visualisaties gemakkelijker kunnen worden geïnterpreteerd als er zo veel mogelijk relevante informatie dicht bij de grafieken staat. Coherentie tussen verschillende visualisaties helpt gebruikers dan weer om sneller inzicht te verwerven. **Mevr. Reginster** wees op haar beurt op het nut van zogenaamde ‘leeswijzers’, maar merkte ook op dat gebruikers daar niet altijd gebruik van maken. Ten slotte benadrukte **Mevr. Schelfaut** het belang van statistische getuigenheid en de noodzaak om de definities, bronnen en methodologische keuzes die ten grondslag liggen aan de gepubliceerde cijfers duidelijk te vermelden.

Conclusie

Uit deze workshop bleek dat datavisualisatie tegenwoordig een essentieel onderdeel vormt van statistische publicaties. Hoewel datavisualisatie kansen biedt op het gebied van toegankelijkheid, duidelijkheid en impact van openbare statistieken, brengt het ook grote uitdagingen met zich mee met betrekking tot neutraliteit, transparantie, gegevensbescherming en het bepalen van het geschikte niveau van vulgarisatie. Tegen deze achtergrond lijkt het meer dan ooit noodzakelijk dat statistici, communicatiemedewerkers en gebruikers met elkaar in dialoog gaan om ervoor te zorgen dat statistieken nauwkeurig, begrijpelijk en betekenisvol zijn.

Workshop 3: Van school naar burger: hoe kunnen we vandaag de dag een statistische cultuur ontwikkelen?

Line Jussiant

Tegenwoordig worden we dagelijks overspoeld met cijfers. De gegevensstroom is onophoudelijk, waardoor het meer dan ooit nodig is om een statistische cultuur te ontwikkelen. Zo kunnen we het kaf van het koren scheiden en het publieke debat objectiveren. Tijdens de workshop “Statistische, digitale en datacultuur” hebben leden van het IIS vier concrete initiatieven op dit gebied gepresenteerd: leerplatform, Statistiekolympiade, podcasts en een educatief platform over duurzame ontwikkeling. Vier verschillende benaderingen gericht op uiteenlopende doelgroepen, maar met hetzelfde doel: een statistische cultuur aanleren door cijfers toegankelijk te maken, zodat iedereen ze makkelijk kan begrijpen.

Een gevarieerd en gestructureerd aanbod om mensen bewust te maken van een statistische cultuur (Statbel, Arno Verhaeghe)

Met name via zijn leerplatform “[Statbel Academy](#)” en andere initiatieven zet Statbel niet in op één enkel instrument, maar wel op een breed scala aan mogelijkheden om verschillende doelgroepen te bereiken: [Statbel Junior](#) voor leerlingen, open databronnen voor gevorderde gebruikers, video's, podcasts, enz. Statbel neemt ook deel aan de opleiding van toekomstige statistici, binnen het kader van de European Master in Official Statistics (EMOS). Al deze acties zijn bedoeld om statistieken begrijpelijk en bruikbaar te maken voor een breed publiek, van leerlingen tot experts. Opvallend aan deze aanpak is de samenhang en de structuur van de verspreidingsinstrumenten. Deze zijn immers afgestemd op de behoeften van de verschillende doelgroepen: journalisten, jongeren, nieuwsgierige burgers ... Om mensen bewust te maken van een statistische cultuur is het belangrijk om aantrekkelijk te zijn en de

kanalen en codes van de verschillende doelgroepen aan te spreken. Op die manier bereik je ze ook effectief.

Olympiade om leerlingen te bereiken (BISA, Virginie Maghe)

De Europese Statistiekolympiade, georganiseerd door Statbel in samenwerking met de gewestelijke statistische instanties, is een toonaangevend initiatief om jongeren van 16 tot 18 jaar bewust te maken van het juiste gebruik van statistieken. Deze Olympiade is bedoeld om nieuwsgierigheid te wekken, het gebruik van openbare statistieken te stimuleren en het kritische denkvermogen van jongeren te ontwikkelen. En dat doel is bereikt: leerlingen die eraan deelnemen, zeggen dat ze er een ander beeld van statistieken aan overhouden – een instrument om hun wereld te begrijpen. Het blijft wel een uitdaging om jongeren te motiveren om deel te nemen. Het is vooral moeilijk in het Brusselse Gewest waar veel verschillende onderwijsnetwerken naast elkaar bestaan (Federatie Wallonië-Brussel, Vlaamse Gemeenschap, Europese scholen, enz.). Deze ervaring toont aan dat het niet voldoende is om initiatieven te lanceren. Je moet ze ook op grote schaal bekendmaken als je echt een statistische cultuur in België wil ontwikkelen. In het kader van de Olympiade heeft het BISA onder meer met alle scholen telefonisch contact opgenomen. Daarnaast heeft het zijn verschillende netwerken ingeschakeld en deelgenomen aan allerlei bijeenkomsten op scholen ... Hieruit bleek onder meer dat het noodzakelijk is om samen te werken met toonaangevende actoren, in dit geval uit de onderwijswereld, zoals de Federatie Wallonië-Brussel.

Een podcast om kennis op een andere manier te verspreiden (IWEPS, Aurélie Hendrickx)

Het IWEPS beschikt over complexe en omvangrijke studies, sommige tot wel 300 pagina's, maar realiseerde zich dat deze niet veel werden gelezen. Geen tijd! Deze constatering heeft het IWEPS ertoe aangezet om in 2023 zijn [podcast](#) te lanceren. De opzet: de belangrijkste conclusies van een onderzoek in twintig tot dertig minuten op een toegankelijke manier uitleggen. In een formaat dat overal gemakkelijk kan worden beluisterd. Naast het luistergemak voor de gebruikers biedt het podcastformaat ook voordelen voor het IWEPS: het is eenvoudiger te realiseren dan een video en minder stressvol voor de geïnterviewde deskundige. Inmiddels is aflevering 32 beschikbaar en heeft de podcast een groot publiek weten te bereiken. Het aantal luisteraars van de podcast ligt meestal hoger dan het aantal downloads van de publicatie.

De podcast speelt in op de behoefte aan beknopte informatie. Zo heeft de podcast ervoor gezorgd dat er meer kennis over statistiek is bij een publiek dat wel nieuwsgierig is, maar ‘geen tijd heeft’. Een publiek dat dankzij deze podcast beter geïnformeerd is en op zijn beurt de resultaten van de door het IWEPS uitgevoerde analyses kan gebruiken en verspreiden. De podcast heeft het IWEPS er ook toe aangezet om op een andere, minder formele manier over statistieken te praten. Hierbij wordt de nadruk gelegd op storytelling en het ontwikkelen van interacties met het publiek.

Er verschijnen tien afleveringen per jaar. In de komende afleveringen wordt aandacht besteed aan vooruitzichten op het gebied van AI en aan de Waalse digitale maturiteit. Zorg dat je je koptelefoon bij de hand hebt!

Indicatoren voor duurzame ontwikkeling waar iedereen baat bij heeft (Federaal Planbureau, Jean-Maurice Frère)

Het bbp is een belangrijke economische indicator, maar vertelt niet het hele verhaal. Leven we beter dan vroeger? Hoe staat het met het milieu? Nemen de ongelijkheden – op sociaal, economisch en gendergebied, enzovoort – af? Om deze en tal van andere vragen te beantwoorden, heeft het Federaal Planbureau een **platform met indicatoren van duurzame ontwikkeling** opgezet, indicators.be. Het idee: aan de hand van 84 indicatoren zichtbaar maken wat het bbp niet vertelt, en het publieke debat onderbouwen met betrouwbare en toegankelijke gegevens.

Deze indicatoren zijn gestructureerd rond de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties (Agenda 2030) en maken het mogelijk om de vooruitgang van België ten opzichte van deze doelstellingen te volgen. Ze zijn zowel bedoeld voor politieke en academische actoren als voor burgers die de samenleving waarin we leven

beter willen begrijpen. De indicatoren gaan vergezeld van analyses om de interpretatie ervan eenvoudiger te maken. Door ontwikkelingen over de tijd heen te meten, bieden ze houvast bij de besluitvorming en waar schuwen ze voor doelstellingen die mogelijk niet zullen worden gehaald. Dit initiatief draagt zo bij aan het ontwikkelen van een statistische cultuur. Tegelijkertijd worden daarmee de monitoring en de transparantie van de beleidsdoelstellingen versterkt.

Bespreking

De bespreking draaide om een centrale vraag: hoe kunnen we doelgroepen die ver van statistieken afstaan, met name jongeren, effectief bereiken? En hoe kunnen we de ontwikkeling van een statistische cultuur in België – een essentiële uitdaging voor onze democratie – meten, zodat deze niet op onjuiste informatie voortbouwt?

Een van de genoemde mogelijkheden is om regelmatig te evalueren hoe AI een standaardvraag beantwoordt. Hierbij wordt gekeken of er al dan niet gebruik wordt gemaakt van openbare statistieken.

Conclusie

De workshop heeft uiteindelijk duidelijk de noodzaak benadrukt om uit te gaan van het gebruik en de praktijken van de verschillende doelgroepen. Daarbij moet de voorkeur worden gegeven aan interactieve, concrete benaderingen die verankerd zijn in het dagelijks leven. Er is niet één goede manier om statistieken toegankelijk te maken. Ze moeten gevarieerd en gecombineerd worden, afhankelijk van doelgroep en context. Maar altijd met hetzelfde doel: iedereen in staat stellen statistieken te interpreteren en te gebruiken om de wereld beter te begrijpen. En daarvoor moeten we blijven innoveren, testen en goede praktijken delen. Zo kunnen we laten zien dat achter iedere statistiek een beleefde werkelijkheid schuilgaat.

Afsluitend debat

Dominique De Baets

Ter afsluiting van deze studiedag werd een debat georganiseerd tussen de hoofdstatistici van de instellingen die lid zijn van het Interfederaal Instituut voor de Statistiek. Jo Noppe (VSA), Sébastien Brunet (IWEPS), Xavier Dehaibe (BISA), Roeland Beerten (NBB), Bart Hertveldt (FPB) en Marie Vandresse (Statbel) kregen zo de gelegenheid om van gedachten te wisselen over de belangrijkste uitdagingen waarmee statistische instituten vandaag worden geconfronteerd, in een wereld waarin statistische informatie steeds talrijker wordt en snel wordt verspreid, zonder dat de kwaliteit ervan altijd gewaarborgd is. Deze uitdagingen zijn diepgaand en cumulatief, en houden verband met de digitale transformatie, de maatschappelijke verwachtingen en de politieke context.

Uitdagingen waarmee statistische instituten worden geconfronteerd

De ontwikkeling van internet en de digitale technologieën heeft de omgeving van de statistische instituten ingrijpend veranderd. Waar zij vroeger de belangrijkste leveranciers van gegevens waren, opereren zij vandaag in een context waarin tal van actoren grote hoeveelheden data produceren en verspreiden. Hun rol bestaat er dan ook in te zorgen voor de productie van betrouwbare, nauwkeurige en vergelijkbare statistieken. In deze context is het voor statistische instituten van essentieel belang om de objectiviteit, onafhankelijkheid en transparantie van hun methoden aan te tonen, zodat het vertrouwen van het publiek in de openbare statistieken behouden blijft. Deze vereiste is des te belangrijker omdat openbare statistieken een sleutelrol spelen in het democratische debat en de publieke besluitvorming. Daarnaast worden de instituten geconfronteerd met een toenemende druk om statistieken steeds sneller te publiceren, met name vanuit de politieke wereld en de media. De productie van kwaliteitsvolle

statistieken vergt echter tijd, wat impliceert dat een evenwicht moet worden gevonden tussen snelheid van verspreiding en het naleven van de kwaliteitsnormen.

Wat is de toegevoegde waarde van openbare statistieken?

De toegevoegde waarde van openbare statistieken ligt niet in de hoeveelheid of de snelheid waarmee gegevens worden verspreid, maar in hun geloofwaardigheid, kwaliteit, vergelijkbaarheid en het vertrouwen dat zij wekken. Zij vormen een essentiële referentie in een steeds complexere informatieomgeving. Openbare statistieken worden geproduceerd op basis van een openbaar programma en worden aangekondigd via een verspreidingskalender: dit vormt een essentiële verbintenis om het vertrouwen van de gebruikers te winnen.

Is de professionele onafhankelijkheid in België gewaarborgd?

In tegenstelling tot andere landen leeft de Belgische politieke wereld de Europese en nationale wetgeving na die de professionele onafhankelijkheid van de statistische instituten waarborgt. Dit sluit uiteraard niet uit dat er een dialoog bestaat met de politieke wereld over de aard van de statistische producten, zolang de methodologische keuzes uitsluitend tot de bevoegdheid van de statistische instituten behoren. Openbare statistieken zijn als een thermometer: die geeft de temperatuur aan, maar zegt niet of het te warm of te koud is. Wat van belang is, is dat de thermometer de temperatuur altijd op dezelfde manier meet. Hetzelfde geldt voor statistieken, die de werkelijkheid in de loop van de tijd steeds op een objectieve manier moeten meten.

Moet een statistisch instituut zich beperken tot het publiceren van cijfers?

Een statistisch instituut heeft als voor naamste opdracht betrouwbare cijfers te produceren, vergezeld van volledige metadata, om een goed begrip ervan te garanderen. Naast de verspreiding van gegevens moet het ook duidelijke toelichting geven bij de gepubliceerde resultaten en hun beperkingen. Het behoort echter niet tot de taak van een statistisch instituut om een oordeel te vellen over de cijfers. Tot slot is het van essentieel belang dat statistieken toegankelijk zijn voor zeer diverse doelgroepen, dankzij formaten en instrumenten die zijn afgestemd op de verschillende soorten gebruikers. De interactie met deze verschillende gebruikers draagt bij tot de productie van statistieken die zo goed mogelijk aansluiten bij de realiteit op het terrein.

Waarom is statistische geletterdheid vandaag essentieel?

Statistische geletterdheid houdt in dat iedereen in staat is om cijfers correct te interpreteren en een kritische blik te hanteren. Wanneer het gaat om steekproefenquêtes, is het belangrijk om de betrouwbaarheidsintervallen te vermelden, zodat kan worden beoordeeld of verschillen of evoluties significant zijn. Het is ook belangrijk om een kritische houding aan te nemen tegenover de gegevensbronnen. Concepten en definities moeten goed worden begrepen om cijfers correct te kunnen interpreteren. Het is de taak van de statistische instituten om een sensibiliserende rol te spelen om desinformatie te bestrijden. Dit gebeurt onder meer door mensen het kritisch gebruik van gegevens aan te leren, bijvoorbeeld via de Statistiekolympiade.

Is artificiële intelligentie een bedreiging of een opportuniteit?

Artificiële intelligentie biedt nieuwe mogelijkheden voor de productie van statistieken, maar het gebruik ervan moet in een beheerst kader plaatsvinden. Zoals elke technologische evolutie vereist zij een leerproces en een grondig begrip van de gebruikte instrumenten. Bijzondere waakzaamheid is noodzakelijk wat betreft de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de naleving van het statistisch geheim. De instituten moeten ook transparant zijn wanneer zij gebruikmaken van artificiële intelligentie. Tot slot hangt de kwaliteit van de resultaten rechtstreeks af van de kwaliteit van de gebruikte gegevens: AI-modellen moeten dus worden getraind op betrouwbare en goed gedocumenteerde data.

Bij wijze van conclusie: hoe zou het Belgische statistische systeem zich moeten ontwikkelen?

Het Belgische statistische systeem is complex omdat het tot stand is gekomen door opeenvolgende toevoegingen van structuren die zich geleidelijk naast elkaar hebben ontwikkeld, met als bijzonderheid dat statistische instituten zich vaak binnen meerdere van deze structuren bevinden. Het systeem is weliswaar moeilijk te begrijpen, maar het werkt, omdat de gemeenschap van statistiekproducenten een gemeenschappelijk referentiekader deelt, met name op ethisch vlak. In de praktijk werken de statistische instituten steeds meer met elkaar samen. In een context waarin de middelen beperkt zijn, maakt dit het mogelijk om de ontwikkeling van betrouwbare openbare statistieken voort te zetten die beantwoorden aan de behoeften van de gebruikers.

COLOFON

Werkten mee aan dit nummer:

Sébastien Brunet – Administrateur-generaal – IWEPS

Ann Carton – Ondervoorzitster Raad van Bestuur IIS – VSA

Koen Hendrickx – expert – FPB

Rutger Kemels, Sarah La Rosa, Béatrice Thiry – experten – NBB

Line Jussiant – Communicatieverantwoordelijke – BISA

Dominique De Baets – Statistische ondersteuning – Statbel

Het IIS is het resultaat van een samenwerkingakkoord uit 2014.
Het IIS moet toelaten om de kwaliteit van openbare statistieken, ter
ondersteuning van het openbaar beleid, continu te bevorderen.

www.iis-statistics.be